

Deklaracija XVI. Alpske konference o celostnem in trajnostnem upravljanju voda v Alpah

- (1) Ob upoštevanju Alpske konvencije, ki si je v točki e 2. odstavka 2. člena zadala cilj »ohranjanja ali obnove zdravih vodnih sistemov, še posebno z ohranjanjem čistoče vodovja, sonaravno gradnjo hidroelektrarn in s takim izkoriščanjem vodne sile, ki v enaki meri upošteva interese ohranjanja avtohtonega prebivalstva in ohranjanja okolja«;
- (2) navezujoč se na rezultate, ki jih je dosegla Platforma za upravljanje voda v Alpah v obdobju med 2009 in 2019, ter na zaključke konference »Vodni viri in alpske reke: prilagajanje na izzive podnebnih sprememb«, ki je potekala 18. in 19. februarja 2020 v Annecyju, in sedmih Alpskih vodnih konferenc¹
- (3) navezujoč se na drugo Poročilo o stanju Alp (RSA 2), ki obravnava temo voda in upravljanja voda, ter na sedmo Poročilo o stanju Alp (RSA 7) o obvladovanju tveganja naravnih nevarnosti;
- (4) z opominjanjem na alpske podnebne cilje 2050 Alpske konvencije o vodah, še posebej na smernice izvajanja na področju voda, naravnih nesreč ter ekosistemov in biotske raznovrstnosti;
- (5) z upoštevanjem hidroenergetskega potenciala kot obnovljivega vira energije ter določila 7. člena Protokola Energija Alpske Konvencije, ki določa njeno trajnostno rabo in hkrati poudarja pomen ekosistemov in krajine v alpski regiji ter poziva k previdnostnemu pristopu ob razmisleku o novih hidroenergetskih projektih s ciljem preprečevanja vršnega pretoka in temperature ter ohranjanja kontinuitete rek, hidromorfologije in zdravih ekosistemov;
- (6) navezujoč se na zaključke aktivnosti Akcijske skupine 6 EUSALP – podskupine »Celostno in trajnostno upravljanje voda«, še posebej o upravljanju suš ter zeleno in modro infrastrukturo v rečnih okoljih;
- (7) navezujoč se na Cilje trajnostnega razvoja (CTR) in še posebej CTR 6 »Čista voda in sanitarna ureditev«; Konvencijo o varstvu in rabi čezmejnih vodotokov in mednarodnih jezer (Vodna konvencija), ob upoštevanju čezmejnih porečij v Alpah; relevantne

¹ Tukaj se navezujemo predvsem na poročilo »Soočanje s sušami v Alpah« (2019) in na zaključke VII. Vodne konference (Breitenwang, 2018) o upravljanju s sušami, na drugo Poročilo o stanju Alp (RSA 2, 2009), na sedmo Poročilo o stanju Alp (RSA 7, 2019), kakor tudi na poročilo Poplavna direktiva in okvirna direktiva o vodah v alpskem kontekstu (2014) za upravljanje z poplavnimi dogodki; hidroenergija je specifično obravnavana v dokumentih RSA 2, Poročilo o malih hidroelektrarnah v Alpah (2011), Splošne smernice za uporabo malih hidroelektrarn v Alpski regiji (2011), v poročilu Izvajanje skupnih smernic za uporabo malih hidroelektrarn (2019) ter v zaključkih III. (Benetke, 2010), IV. (München, 2012) in VII. (Breitenwang, 2018) Vodne konference; skupno alpsko razumevanje hidromorfoloških procesov je prav tako vključeno v zaključke poročil »Povezave med Okvirno direktivo o vodah in poplavno direktivo« (2014), »Fluvialna geomorfologija in povezave z prenosom sedimenta« (2016) ter »Upravljanje hidromorfoloških procesov in primeri dobrih praks na terenu znotraj alpskega konteksta« (2017); »Smernice za prilagajanje na podnebne spremembe na lokalni ravni v Alpah« (2013) in v zaključke V. Vodne konference (Trento, 2014), ki so prav tako začrtali pot za Alpski sistem podnebnih ciljev 2050 Alpske konvencije za področje voda.

zakonodaje o upravljanju površinskih in podzemnih vodnih virov, pitne vode in tveganja za poplave, kakor tudi o povezanih sektorjih, še posebej energija, biotska raznovrstnost in kmetijstvo pri pogodbenicah Alpske konvencije; Evropski zeleni dogovor in Strategija EU o biotski raznovrstnosti, ki poudarja ključno vlogo zdravih vodnih ekosistemov pri izboljšanju biotske raznovrstnosti v regijah;

se pogodbenice Alpske konvencije zavezujejo, da:

1. zaščitijo preostale naravno ohranjene vodotoke v Alpah, pri čemer primerno upoštevajo pomen, ki ga imajo alpske reke za ohranjanje kakovostnega in količinskega stanja občutljivih gorskih območij;
2. podpirajo izboljšanje in obnovo naravnih stanj vodotokov, ki je zasnovana na primernih in dosegljivih pristopih (vključno s hidromorfologijo, hidrobiologijo, transportom sedimentov ter s hidravličnimi lastnostmi vodotokov), kjer je cilj zagotoviti delovanje, ki je čim bližje naravnemu in prispeva k ohranjanju vodnih virov, biotske raznovrstnosti ter ekosistemskih storitev, tudi na čezmejni ravni;
3. spodbujajo prilagajanje na podnebne spremembe v alpskih prispevnih območjih za naravne nesreče, povezane z delovanjem vode, še posebej poplave, in povečanje odpornosti alpskih dolin na izredne vremenske pojave z:
 - zmanjšanjem – ali vsaj izogibanjem povečanj – izpostavljenosti človeških življenj in dobrin naravnim nevarnostim, npr. poplavam;
 - uvajanjem zelene in modre infrastrukture, kjer je to možno, npr. za upravljanje tveganj za poplave (ukrepi naravnega zadrževanja vode), tudi na čezmejni ravni;
 - primernim upoštevanjem visoke stopnje ranljivosti Alp za vplive podnebnih sprememb, kot so višji dvig temperature in bolj pogosti vremenski dogodki;
 - ozaveščanjem odločevalcev in lokalnih skupnosti za aktivno in zavestno vzdrževanje ozemelj, pobočij in hudournikov;
4. upoštevajo, da alpska regija postaja območje s pogostejšimi pojavi suše, zaradi česar je potrebno upravljanje pomanjkanja vode obravnavati kot ukrep prilagajanja na podnebne spremembe na ravni prispevnih območij in je zasnovano tako, da zagotavljamo kontinuiteto okoljskih storitev zadevnih vodotokov in tudi na način, da povišamo pripravljenost preko:
 - izboljšane gorvodne in dolvodne koordinacije, idealno na ravni prispevnih območij in tudi čezmejno;
 - poštene in ekonomične rabe vodnih virov (povezovanje omrežij, iskanje alternativnih virov, uporaba tehnik za učinkovito in varčno rabo vode) – vključno s trajnostno rabo vode za umetno zasneževanje v smučarskih središčih –, izvajanje ustreznih strategij in načrtov za obravnavo nasprotij, vezanih na rabo vode, in vključevanje te tematike v delovni načrt za naslednje dvoletno obdobje;
 - promoviranja varčevanja z vodo, ponovne uporabe vode in prizadevanja za bolj trajnostni gospodarski razvoj, vključno s čim večjim izogibanjem vodno intenzivni infrastrukturi;

- izboljšanja filtracije naravne vode in obnove podtalnice zahvaljujoč obnovi vodotokov in ukrepom zelene in modre infrastrukture;
5. izvajajo zakonodajo s področja voda in poplav s pomočjo koordinacije in ustvarjanja sinergij, z namenom izogibanja nadaljnjemu poslabšanju stanja vodnih virov in rečnih okolij ter blaženju poplavnega tveganja, še posebej z ustvarjanjem prioritet za rabo zelene in modre infrastrukture;
 6. upoštevajo zaščito krajine in ekosistemov, ustreznih interesov lokalnih skupnosti ter skupnosti, ki živijo dolvodno, in potrebo zaščite preostalih naravno ohranjenih vodotokov v Alpah v primeru nadaljnjega razvoja gradnje hidroelektrarn, ki naj ne poslabšujejo kakovosti vode, količine vode, hidromorfologije in ekosistemov ali ogrožajo doseganja dobrega stanja voda na vodnih telesih;
 7. spodbujajo skupne smernice za uporabo malih hidroelektrarn v alpski regiji:
 - s preučitvijo obnove starih naprav pred gradnjo novih in odstranitvijo neuporabljenih malih hidroelektrarn;
 - z upoštevanjem malih hidroelektrarn predvsem kot lokaliziranih rešitev za reševanje lokalnih in specifičnih potreb po energiji in ne kot načina doseganja širših ciljev za rabo obnovljivih virov;
 - z identificiranjem potencialno najugodnejših tako na okoljski kot tehnični ravni že v fazi načrtovanja z namenom, da se izognemo prekomernemu širjenju novih elektrarn;
 8. spodbujajo nadaljnji razvoj mrež za spremljanje stanj na višjih nadmorskih višinah (kakovost in količina vode, pretok vodotokov, transport sedimentov, led in permafrost, spremljanje snega in vremena) in jih dopolnijo z oddaljenim zbiranjem podatkov, kjer je to možno;
 9. izboljšajo obravnavo in upravljanje od spodaj navzgor z orodji, katerih namen je izboljšanje sodelovanja na osnovi prostovoljstva, participacije javnosti in sprejemanja ukrepov, kot so rečne pogodbe, rečni dialogi, rečni forumi, vključno s čezmejno ravnanjem;
 10. nadaljujejo z dialogom in transnacionalnim sodelovanjem na področju upravljanja z vodami, še posebej ko je govora o čezmejnih vodah in v skladu z Vodno konvencijo, ter pri relevantni veljavni zakonodaji v pogodbenicah Alpske konvencije;
 11. priznavajo, da lokalno in čezmejno sodelovanje pomaga krepiti teritorialno kohezijo, gradi zaupanje preko meja in preko institucij, omogoča deljenje izkušenj in znanja ter obravnava skupne izzive, in da je Alpska konvencija relevanten instrument za spodbujanje dialoga in sodelovanja na področju voda.